

Wat groeit er langs de Koningin Wilhelminaboulevard?

Jelle van Dijk

Al vele jaren wordt in Noordwijk gediscussieerd over de herinrichting van de Koningin Wilhelminaboulevard. Bij de hoorzittingen die over dit onderwerp werden gehouden, heeft onze vereniging zich steeds uitgesproken voor een inrichting waarbij het natuurlijke karakter zoveel mogelijk gehandhaafd zal blijven. Dus zonder gazons en met zo weinig mogelijk bestrating en met zoveel mogelijk natuurlijke duintjes. De duinstrook tussen de bestrating en het strand heeft namelijk wel degelijk bepaalde natuurwaarden. Tot voor kort werd hier nog door de Kuifleeuwerik gebroed. Helaas verdwijnt deze soort in hoog tempo uit ons land en dus ook uit Noordwijk. Verder staat hier de Blauwe zeedistel die we elders in de duinen niet of nauwelijks aantreffen. De Blauwe zeedistel staat op de lijst van wettelijk beschermde plantensoorten. Die wettelijke bescherming stelt evenwel niet zoveel voor. Het is verboden om als particulier een bosje zeedistels te plukken, maar tegen het leggen van een gazon op de rijke groeiplaats voor Hotel Oranje kon indertijd niet worden opgetreden. Iets dergelijks geldt voor een andere beschermde plant: de Zwanebloem. Een bos plukken om thuis in een vaas te zetten, is wettelijk verboden, maar als de bollenkweker de planten in zijn sloot laat staan, krijgt hij problemen met het waterschap vanwege het niet voldoen aan de eisen van de schouw.

Op verzoek van de gemeente Noordwijk is nagegaan welke soorten langs de boulevard ten zuiden van Hotel Oranje te vinden zijn. Dit verzoek werd begin november gedaan en uitgevoerd. Door het late tijdstip zijn vermoedelijk nogal wat voorjaars- en zomerbloeiërs gemist. In november is de vegetatie reeds voor een deel afgestorven, terwijl door de storm van eind oktober een deel van het gebied overstoven was. Desalniettemin geeft onderstaande lijst een goede indruk van de begroeiing van het gebied.

Het gebied is in drie deelgebieden te verdelen:

A. de lage en smalle strook tussen de strandafgang Palaceplein en Hotel Mercure (het vroegere Hotel Noordzee)

Deze strook is zo laag en smal dat bij storm uit NW veel zand rechtstreeks het dorp inwaait. De vegetatie is hier niet gesloten en wordt gekenmerkt door soorten die dit extreme milieu kunnen verdragen:

Blauwe zeedistel	<i>Eryngium maritimum</i>
Stekend loogkruid	<i>Salsola kali</i> subsp. <i>kali</i>
Strandbiet	<i>Beta vulgaris</i> subsp. <i>maritima</i>
Duinaveruit	<i>Artemisia campestris</i> subsp. <i>maritima</i>
Zeeraket	<i>Cakile maritima</i>
Zandhaver	<i>Leymus arenarius</i>
Helm	<i>Ammophila arenaria</i>

B. de bredere strook voor Hotel Mercure

Aan de zeezijde bevindt zich hier een iets hogere rand met Helm, waardoor de vegetatie aan de landzijde minder met stuivend zand te maken krijgt.

De eigenaar van Hotel Mercure heeft hier drie *Yucca*'s geplant.

Aan wilde planten aangetroffen:

Blauwe zeedistel	<i>Eryngium maritimum</i>
Stekend loogkruid	<i>Salsola kali</i> subsp. <i>kali</i>
Duinaveruit	<i>Artemisia campestris</i> subsp. <i>maritima</i>
Duinzwengras	<i>Festuca arenaria</i>
Zachte ooievaarsbek	<i>Geranium molle</i>
Deens lepelblad	<i>Cochlearia danica</i>
Middelste teunisbloem	<i>Oenothera biennis</i>



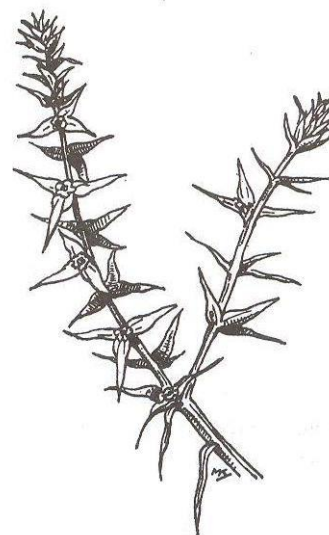
C. de brede strook voor het complex “de vier heemskinderen”.

Dit gedeelte is breder dan de vorige zone en enkele malen breder dan strook A.

Aan de zeezijde is het zand hoog opgewaaid. Hier treffen we grote pollen Helm aan.

Achter deze strook raakt de bodem steeds meer begroeid en de laatste meters naar de stoeprand toe worden gekenmerkt door een gesloten plantendek. Op de overgang van deze zones komt een opvallend mos, het Groot duinsterretje (*Tortula ruralis*) voor. Langs de stoeprand bevindt zich een strook zand van ruim een meter breed die hier en daar begroeid is met diverse kruiden. Hier aangetroffen:

Blauwe zeedistel	<i>Eryngium maritimum</i>
Zeewinde	<i>Calystegia soldanella</i>
Duinaveruit	<i>Artemisia campestris</i> subsp. <i>maritima</i>
Stekend loogkruid	<i>Salsola kali</i> subsp. <i>kali</i>
Duinzwengkras	<i>Festuca arenaria</i>
Strandkweek	<i>Elytrigia atherica</i>
Zachte ooievaarsbek	<i>Geranium molle</i>
Duinreigersbek	<i>Erodium cicutarium</i> subsp. <i>dunense</i>
Middelste teunisbloem	<i>Oenothera biennis</i>
Zeemelkdistel	<i>Sonchus arvensis</i> var. <i>maritimus</i>
Zeeraket	<i>Cakile maritima</i>
Zeepostelein	<i>Honckenya peploides</i>
Deens lepelblad	<i>Cochlearia danica</i>
Witte winterpostelein	<i>Claytonia perfoliata</i>
Klein kaasjeskruid	<i>Malva neglecta</i>
Schermhavikskruid	<i>Hieracium umbellatum</i>
Rimpelroos	<i>Rosa rugosa</i>
Kleine veldkers	<i>Cardamine hirsuta</i>
Muurpeper	<i>Sedum acre</i>
Hondsdrif	<i>Glechoma hederacea</i>
Vogelmuur	<i>Stellaria media</i>
Zandhoornbloem	<i>Cerastium semidecandrum</i>



Loogkruid

Bijzonder soorten

In het onderzochte deel van de zeereep komen twee soorten voor die genoemd worden in

Rode Lijst van de in Nederland verdwenen en bedreigde planten.

Het betreft hier:

Blauwe zeedistel (categorie 3, tevens beschermde plant)

Zeewinde (categorie 4).

Eerstgenoemde soort is op veel plaatsen langs de boulevard te vinden. Na het ‘afschuiven’ van de opgewaaide duintopjes langs de boulevard verschijnt deze soort massaal (zie foto in *Natuurgids voor de Duin- en Bollenstreek*, p. 30). Buiten het boulevardgebied komt deze soort hier en daar voor bij strandafgangen en op plaatsen waar in of direct achter de zeereep grondwerkzaamheden zijn uitgevoerd.

De Zeewinde komt langs de boulevard meestal voor in vak C, soms aan de zeezijde (zie foto in *Flora van de Duin- en Bollenstreek*, p. 33), en vaker langs strandopgangen en in de strook langs de stoeprand. Buiten het gebied van de boulevard worden fraaie groeiplaatsen aangetroffen op enkele plaatsen aan de lijzijde van de zeereep ten noorden en ten zuiden van Noordwijk aan Zee. Het betreft hier plekken waar in het recente verleden grondverzet is gepleegd.

De zeldzaamste soort die langs de boulevard wordt aangetroffen is de ***Strandbiet***.

In strook A werden twee forse exemplaren elk bijna een vierkante meter bedekkend aangetroffen. Deze soort wordt in de nabije omgeving slechts aangetroffen op de steenglooiing van de Katwijkse Uitwatering en op één plaats in de zeereep van de Noordduinen.

Tijdens het bezoek waarbij bovenstaande lijst werd opgesteld, werd bovendien vastgesteld dat de strook die hier beschreven wordt, buitengewoon vervuild is met hondenpoep. Er zullen weinig plaatsen in Noordwijk zijn waar de drollen zo dicht bijeen liggen. Verder is van onderhoud door de gemeente niets gebleken.

Overall liggen bierflessen en bierblikjes, van een afrastering is op veel plaatsen geen sprake meer en er werd

zelfs een hoop tuinafval aangetroffen (in de hoek voor Hotel Oranje). Als de gemeente Noordwijk het huidige wanbeleid zal voortzetten na de geplande herinrichting zal de verloedering nog meer in het oog springen dan nu al het geval is.

Het valt trouwens nog te bezien hoe de nieuwe boulevard bestand zal zijn tegen het stuifzand. Dit stuifzand zal ongekende proporties aannemen als Rijkswaterstaat binnen enkele jaren zal overgaan tot grootscheepse zandsuppleties voor de boulevard om door middel van “zeewaartse verduining” de zwakke schakel die de boulevard nu vormt om te bouwen tot een hoogwaardige zeekering. Plannen in deze richting werden laatst ontvouwd op een bijeenkomst in De Witte Raaf in het kader van het project Kustvisie. Voor planten als de Blauwe zeedistel en de Zeewinde breken dan gouden tijden aan!

IJsvogels

Hein Verkade

Zondagmorgen 26 augustus zorgt schitterend zomerweer voor een rimpelloze vijver in Nieuw-Leeuwenhorst. Enkele tientallen eenden dobberen rond, de weerspiegeling lijkt hun aantal te verdubbelen. Naast Wilde Eenden drijven er enkele Krakeenden en Kuifeenden, een gewoon beeld eind augustus.

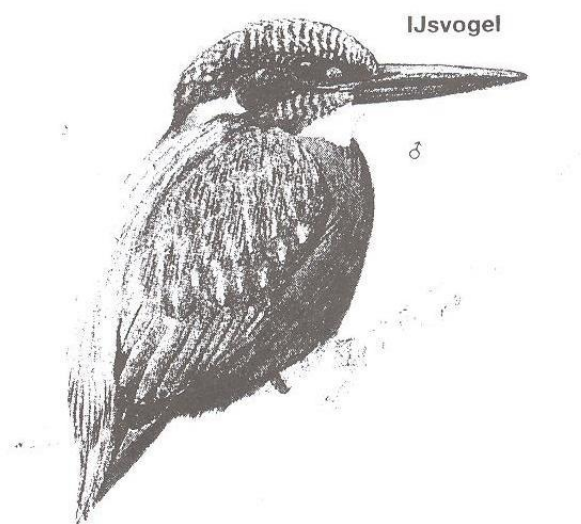
Turend van achter het kijkscherm langs de groene zomen van de vijver blijkt een IJsvogel zich te koesteren in de zon. De vogel schudt wat met zijn kop heen en weer. Het lijkt alsof een pas verorberd visje nog in zijn keel stokt. Doordat de vogel dichtbij zit is duidelijk te zien dat de ondersnavel donkerrood is, wat duidt op een vrouwtje. De hikkende bewegingen blijven onverminderd doorgaan waardoor ik soms het idee krijg twee kopjes te zien! De schijn bedriegt echter niet wanneer de vogel stil blijft zitten. Er zitten inderdaad twee IJsvogels vlak achter elkaar, beide met hun kopje schuddend. De ‘onzichtbare’ vogel blijkt eveneens een vrouwtje. Zij blijven minutenlang hun merkwaardige gedrag vertonen, inmiddels ook gadeslagen door een onvolwassen Waterhoen. Deze loopt behoedzaam over de takken onder de IJsvogels door. Plotseling vliegen de twee vrouwtjes elkaar ‘in de veren’.

Het beeld in de kijker is iriserend blauw. Het Waterhoen reageert en springt naar de vechtende vogels. Deze vliegen hierdoor luid schreeuwend weg om direct weer terug te keren naar de oude plek. Zij gaan op verschillende takken zo’n halve meter onder elkaar zitten. Nu is goed te zien dat één vogel geringd is. Het zojuist beschreven gedrag wordt weer hervat. Doordat de onderste vogel met z’n rug naar mij toe zit, blijkt dat ook de staart regelmatig gespreid wordt.

Sommige iriserend blauwe rugveren blijken op gelijke afstand van elkaar door te lopen over de

staart. Beide vogels maken zich regelmatig heel slank en openen regelmatig hun snavel. Zeker een half uur blijft dit schouwspel zich voltrekken. Dan valt de bovenste vogel aan en duikt bovenop de ander.

Deze verdwijnt hierop in het struikgewas. De een neemt de plaats van de ander in en gaat weer over



op het dreiggedrag. Door de weerspiegeling in het water is te zien dat de tweede vogel niet ver weg is. Weer blijft de situatie tientallen minuten ongewijzigd.

Plotseling zijn alle vogels in rep en roer. Eksters en Merels alarmeren en de IJsvogels verdwijnen verder de struiken in. Even later vliegt een Wespendif laag over. Ook deze laat zich goed bekijken. Duidelijk zijn de grijze kop en zwaar gestreepte onderbuik te zien. Het moet een mannetje zijn. De Wespendif strijkt neer in de bomen boven de plek waar kort tevoren de IJsvogels zaten.

Vogels kijken blijft verrassend, ook dicht bij huis.